

XVII. évfolyam, 11. szám, 2014

Agrárpiaci Jelentések

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVII. évfolyam, 11. szám, 2014

Megjelenik kéthetente
2014. június 18.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	21

ÖSSZEFOGLALÓ

Az *UkrAgroConsult* tanácsadó ügynökség június 10-i jelentése alapján a fekete-tengeri térségben búzából, kukoricából és árpából együttesen 168,5 millió tonnát takaríthatnak be a 2014/2015. gazdasági évben.

Ukrajna csaknem 29 millió tonna gabonát exportált a 2013/2014. gazdasági évben július és április között, 45 százalékkal többet, mint a 2012/2013. évi szezon azonos időszakában.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése 215 USD/tonnára, a kukoricáé 176 USD/tonnára esett június közepén.

Az *Agrochart* adatai szerint a búza fekete-tengeri exportára (FOB) a május eleji közel 290 USD/tonna szintről június közepére 241 USD/tonnára zuhant. Az Ukrajnából származó kukorica exportára alig haladta meg a 200 USD/tonnát június közepén, holott egy hónappal korábban még 260 USD/tonnáért kötötték le.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) 524 USD/tonnára csökkent a szójabab fronthavi jegyzése június első hetében.

A Budapesti Értéktőzsdén (BÉT) jelentős prémiummal, a szeptemberinél 11 ezer forinttal magasabb szinten került bevezetésre a repcemag 2015. márciusi jegyzése.

A világon takarmányozási célra összesen 46,8 millió tonna DDGS-t használhatnak fel a 2013/2014. gazdasági évben. Ez a mennyiség 6 százalékkal több, mint az előző szezonban volt.

GABONAPIACI JELENTÉS

A fekete-tengeri térség (Oroszország, Ukrajna, Kazahsztán) gabonaexportja és ideai terméskilátásai a jelenlegi geopolitikai helyzetben középpontba kerültek a nemzetközi piacon. Az *UkrAgroConsult* tanácsadó ügynökség június 10-i jelentése alapján a három országban búzából, kukoricából és árpából együttesen 168,5 millió tonna kerülhet a magtárakba 2014-ben, ami a 2008. évi (173 millió tonna) és 2011. évi (171,5 millió tonna) termés után a harmadik legjobb eredmény lehet. A régiót az utóbbi években már a világ új „kenyereskosár”-aként emlegetik. A szovjet utódállamokban jelentős ráfordítások történtek a közelmúltban a gabonaszektor fejlesztésére, a termelés felfutásának hatására a régió befolyása egyre nagyobb lett a világ gabonapiacára. A globális gabonaexport egyötödét Oroszország, Ukrajna és Kazahsztán együttesen bonyolítja. Az Ukrajna és Oroszország között jelenleg is fennálló, egyre súlyosbodó geopolitikai feszültség ellenére zavartalan a fekete-tengeri országok gabonakivitele. Az USA agrárminisztériumának (*USDA*) júniusi becslése szerint a térség várhatóan 36 millió tonna búzát szállít ki a nemzetközi piacra a 2013/2014. gazdasági év végéig, szemben a vezető búzaexportőr USA 31,2 millió tonnájával. Továbbra is folyamatos a kereslet a termények iránt a régióban, az importőrök az újtermésből 1,5 millió tonnát kötöttek már le 2014 júniusáig. A két fő exportőr közötti ellentét miatt azonban óvatosság a beszerzéseket illetően az importőrök, így az Európai Unió búzapiaci részesedését akár növelheti is az új szezonban. Jelzésértékű lehet ezzel kapcsolatban, hogy Egyiptom kereskedelmi minisztériuma enyhítette az importbúza minőségi követelményeit, a korábbi előírás ugyanis ellehetetlenítette a franciaországi búza megjelenését az egyiptomi piacon. A 2014 januárjában bevezetett 13 százalékos nedvességtartalomról szóló szabályozást 13,5 százalékra módosították, és a következő kilenc hónapban marad érvényben.

Ukrajnában 54 millió tonna gabona kerülhet az idén a magtárakba. A szokatlanul meleg idő miatt az átlagosnál akár két héttel is hamarabb kezdődhet az őszi búza aratása. A tavaszi vetések befejeződtek, 4,8 millió hektáron vetettek kukoricát az országban. Bőséges gabonatermesre számítanak Oroszországban is. Egyelőre az agrártárca várakozásai a legoptimistábbak, 100 millió tonnát prognosztizálnak, míg az *UkrAgroConsult* 97 millió tonna gabonatermést valószínűsít. Végeztek a tavaszi gabonafélék vetésével: búzát 13 millió hektáron (+0,4 millió hektár), tavaszi árpát 8,7 millió hektáron (+0,3 millió hektár), kukoricát 2,6 millió hektáron természetnek az

idén. A fekete-tengeri térséghez tartozó Romániában a *Toeffer International* gabonakereskedő vállalat szerint a tavalyinál 12 százalékkal több búzát takaríthatnak be 2014-ben, így a kibocsátás elérheti a 8,3 millió tonnát, ami az elmúlt 27 év legmagasabb szintje lehet. Ezzel szemben az Európai Bizottság és a Nemzetközi Gabonatanács (*JGC*) a búzatermés csökkenésére számítanak, és 6,9 millió tonna kibocsátást valószínűsítene. A *Toeffer International* a tavalyinál 19 százalékkal több (1,8 millió tonna) árpatermést, valamint 12 százalékkal kevesebb (9,2 millió tonna) kukoricatermést prognosztizál az országban. Románia Franciaország után az Európai Unió második legnagyobb kukoricatermelője.

Ukrajna csaknem 29 millió tonna gabonát exportált 2013. július és 2014. április között, 45 százalékkal többet, mint a 2012/2013. évi szezon azonos időszakában. Ez a mennyiség az előző, teljes gazdasági év kivételét már 29 százalékkal túlta felül. A nemzeti fizetőeszköz, a *hryvnya* értékvesztése miatt igen magas, 250 USD/tonna körüli áron tudták értékesíteni az ukrain kukoricát a világpiacon, ami ösztönözte az exportot. A kiszállított búza mennyisége meghaladta a 8,2 millió tonnát (+26 százalék), ennek negyede Egyiptomba került. Kukoricából 17,7 millió tonnát (+69 százalék) értékesítettek a nemzetközi piacon. A legtöbb tengerit (az export 16 százalékát) Spanyolország vásárolta, de jócskán jutott az egyiptomi (14 százalék) és a Koreai Köztársaság (10 százalék) piacára is. Oroszország gabonakivitele meghaladta a 23 millió tonnát 2013. július – 2014. április között, ami 42 százalékkal több a teljes 2012/2013. gazdasági évi exportnál. A kiszállított mennyiségből 16,8 millió tonna volt a búza, 2,3 millió tonna az árpa, 3,5 millió tonna a kukorica.

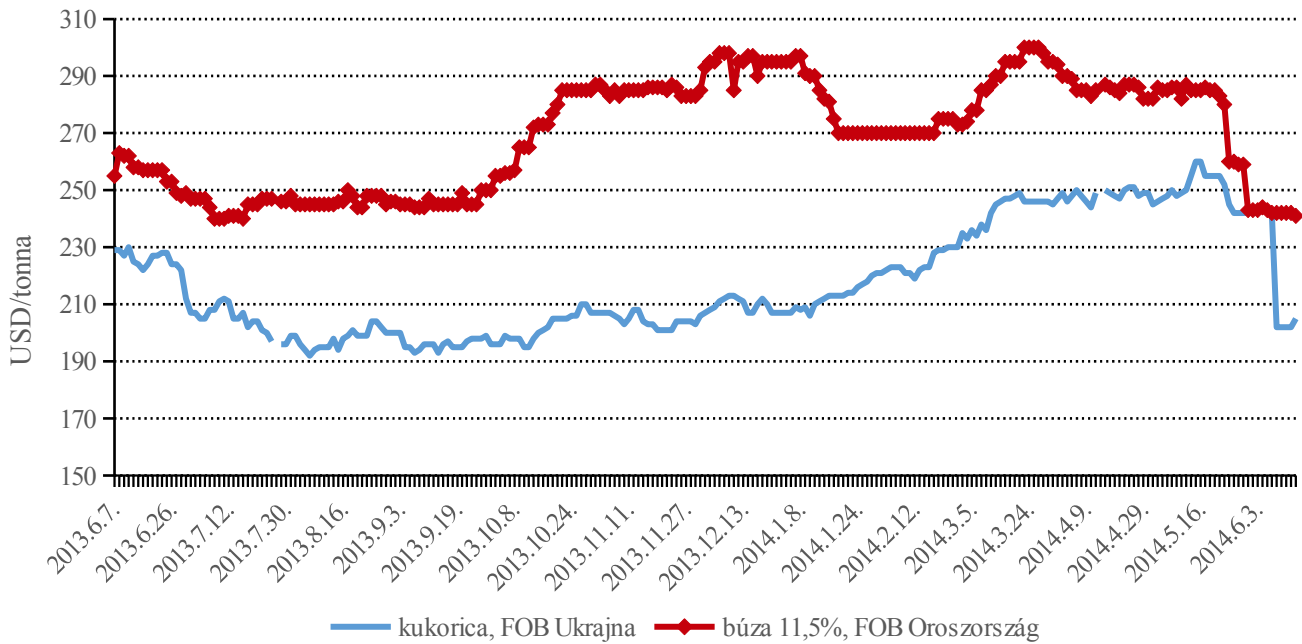
A 2014/2015. gazdasági évi jó gabonatermésről szóló előrejelzések megjelenése óta a termények világpiaci ára folyamatosan csökken. A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése 215 USD/tonnára, a kukoricáé 176 USD/tonnára esett június közepén. Az Európában meghatározó jelentőségű párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a legközelebbi lejáratra vonatkozóan 187 euró/tonna szinten jegyezték a búzát, 177 euró/tonna körül a kukoricát június közepén. A jó terméskilátások, és az északi féltekén közelgő betakarítás nyomást gyakorolt a fekete-tengeri gabonaárakra is. Az *Agrochart* adatai szerint a búza fekete-tengeri exportára (FOB) a május eleji közel 290 USD/tonna szintről június közepére 241 USD/tonnára zuhant. Az Ukrájnból származó kukorica exportára alig haladta meg a 200

USD/tonnát június közepén, holott egy hónappal korábban még 260 USD/tonnáért kötötték le.

Magyarországon – a világpiaci trendnek megfelelően – tovább csökkent a gabonafélék jegyzése. A Budapesti Értéktőzsdén (BÉT) 46 ezer forint/tonna volt a malmi búza, 45 ezer forint/tonna a takarmánybúza fronthavi jegyzése 2014. június 13-án. A takarmánykukoricával 49 ezer forint/tonna áron kereskedhettek az árupiaci

szekcióban. A fizikai piacra még nem gyűrűzött be a határidős árak változása. Az étkezési minőségű búza termelői ára 2014 márciusa óta 55-60 ezer forint/tonna között mozgott az AKI PÁIR adatai szerint. A takarmánykukorica termelői ára is tartotta a 45-50 ezer forint/tonna szintet. Az őszi búza betakarítása rövid időn belül megkezdődik, az új termés megjelenése a piacon várhatóan a gabonafélék árának csökkenését eredményezi.

1. ábra: A búza és a kukorica kikötői ára

Forrás: Agrochart

Agrárpolitikai Hírek

- Politikai megállapodás jött létre az európai uniós tagállamok környezetvédelmi miniszterei között arról a jogszabály-tervezetről, amely jogi alapot biztosítana a tagországok számára, hogy saját területükön megtiltsák génmódosított organizmusok (GMO) termesztését. A jelenlegi szabályozás értelmében, ha egy GMO-ra Brüsszel kiadja az engedélyt, akkor az az Európai Unió egészére érvényes, és a tagállamok csak az úgynevezett védzáradék alkalmazásával, szigorú feltételek mellett tilthatják ki a piacukról az adott terméket.

- A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal figyelmeztetett, hogy az egységes kérelem beadási határideje után is, egész évben lehetőség van vis maior bejelentésre. A bejelentéshez a W0143 jelű nyomtatvány elektronikus kitöltése szükséges, amennyiben a gazdálkodó a támogatási feltétel betartásának nem tudott eleget tenni, vagy a tábla szélsőséges időjárási körülménnyel (belvíz, árvíz) érintett. A vis maior eseményt a bekövetkezésétől számított 15 napon belül kell bejelenteni.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2014. 22. hét	2014. 23. hét	2014. 23. hét/ 2014. 22. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	...	1 455	...	3 783	3 151	83
	HUF/tonna	...	57 530	...	56 118	57 532	103
Takarmány- búza	tonna	-	-	-	...	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	...	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	2 171	4 006	1 102	12 742	7 279	57
	HUF/tonna	49 509	47 807	43 359	49 274	47 642	97
Takarmányárpa	tonna	...	-	-
	HUF/tonna	...	-	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

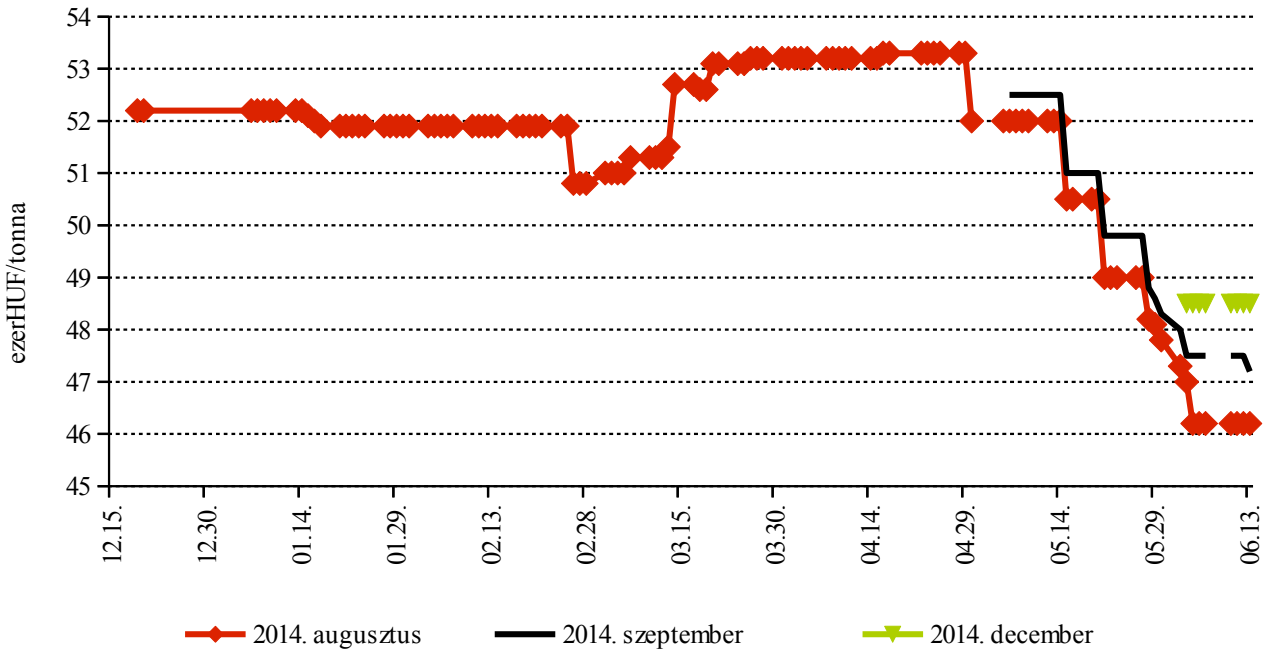
Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2013. 23. hét	2014. 22. hét	2014. 23. hét	2014. 23. hét/ 2013.23. hét (százalék)	2014. 23. hét/ 2014. 22. hét (százalék)
Étkezési búza	tonna	5 344	3 783	3 151	59	83
	HUF/tonna	62 961	56 118	57 532	91	103
Takarmány- búza	tonna	915	...	-	-	-
	HUF/tonna	59 637	...	-	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	10 099	12 742	7 279	72	57
	HUF/tonna	57 613	49 274	47 642	83	97
Takarmányárpa	tonna	-	-	...
	HUF/tonna	-	-	...

... = Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

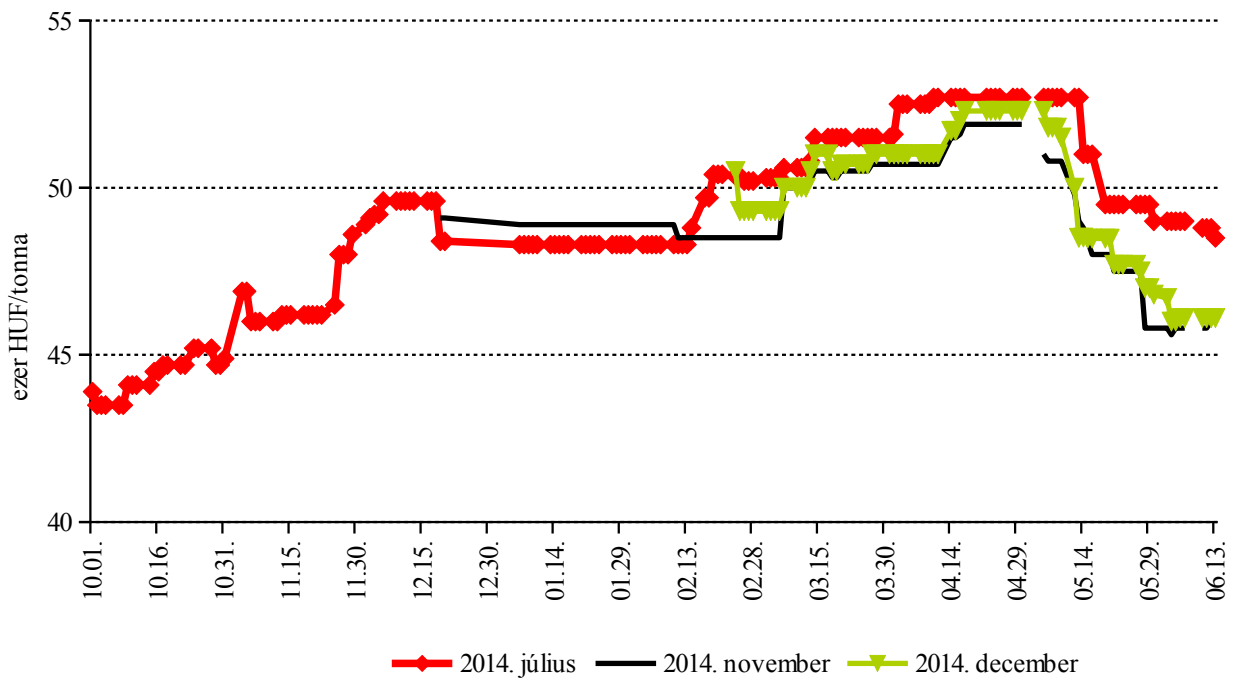
A gabonafélék jegyzése

2. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

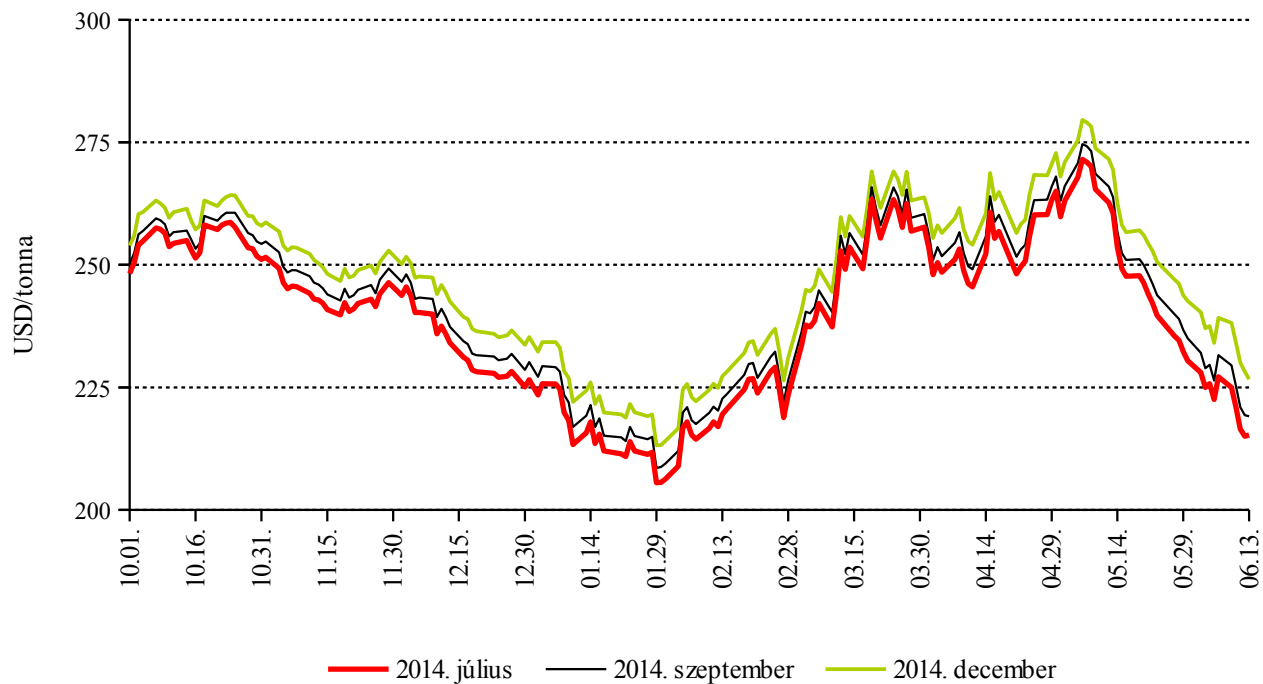
Forrás: BÉT

3. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

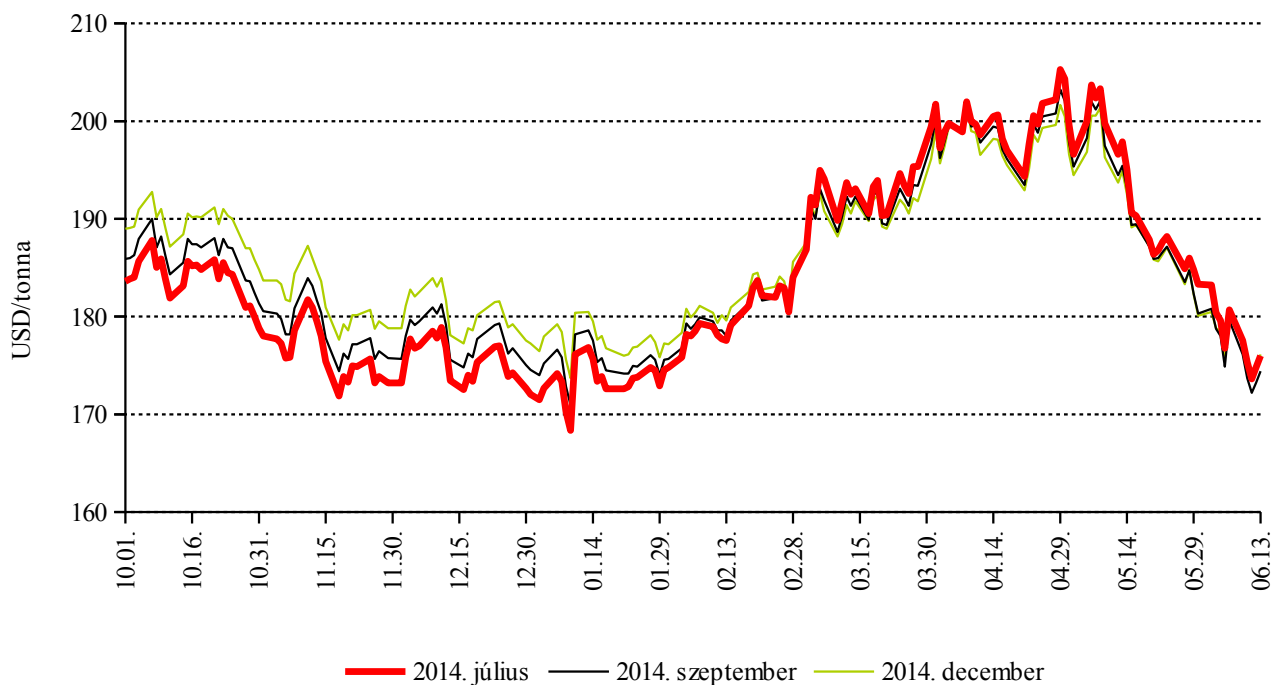
Forrás: BÉT

4. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

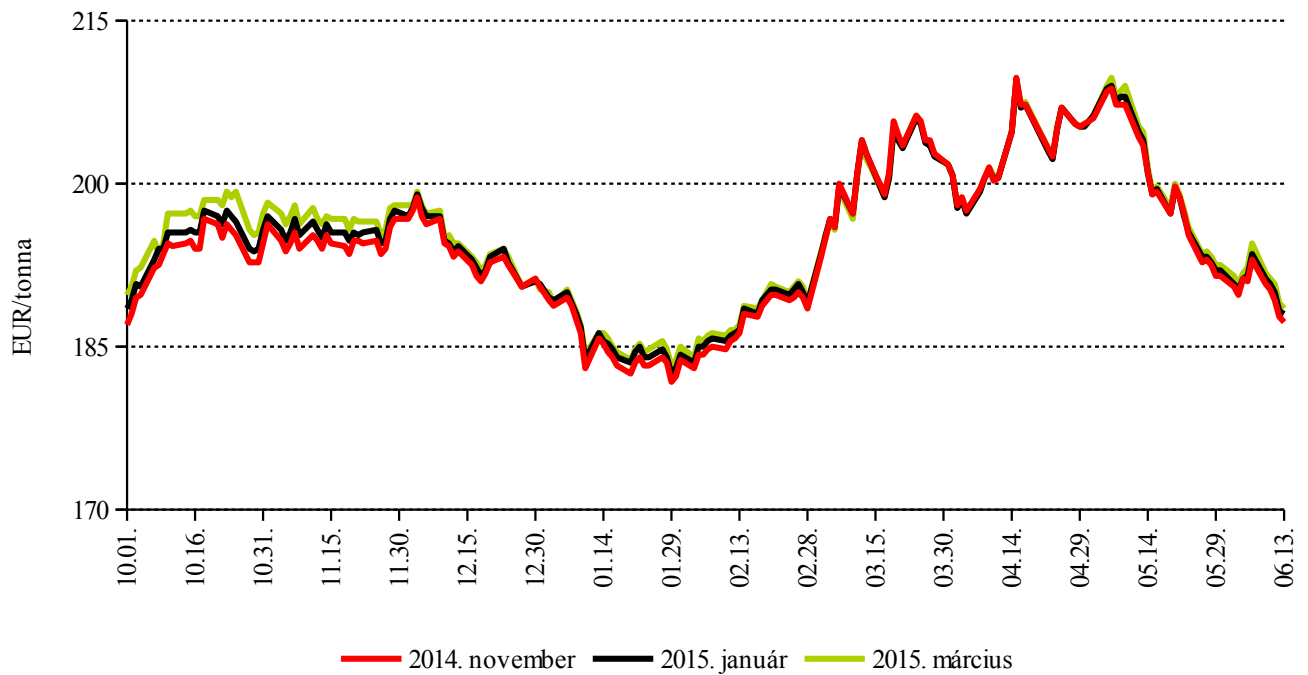
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

5. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

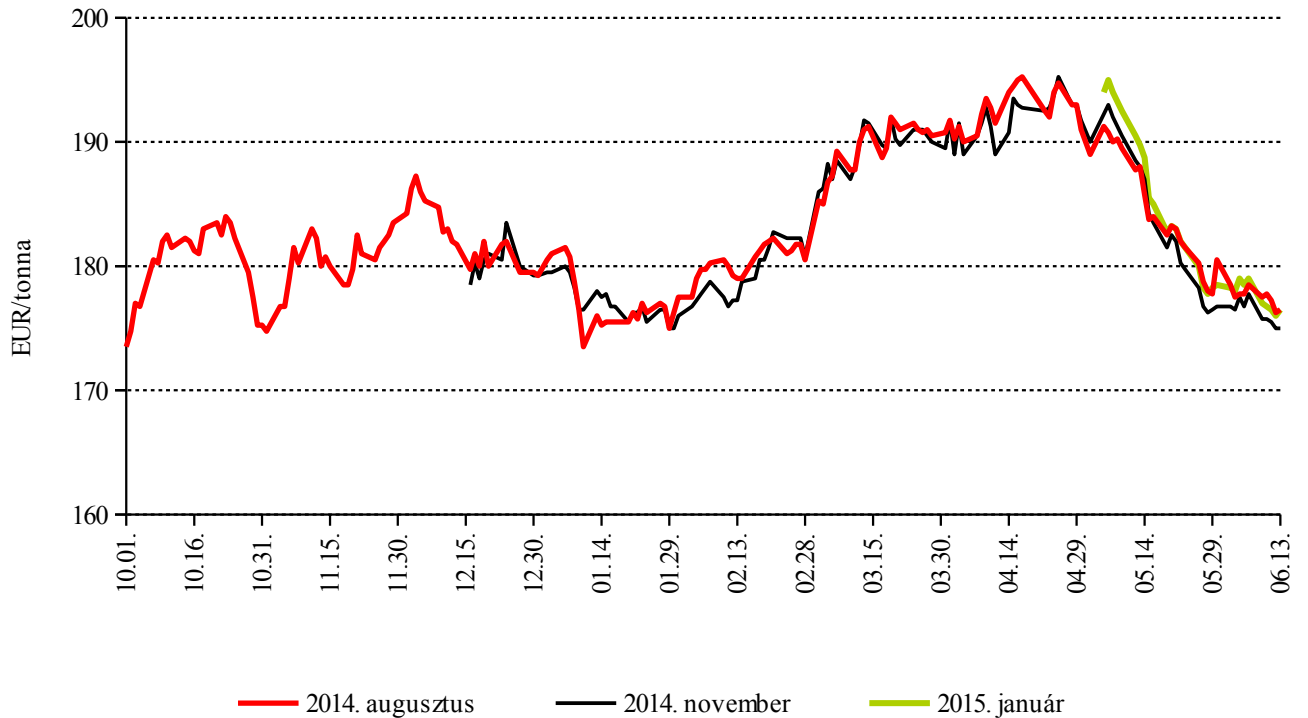
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

6. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

7. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2013. 23. hét	2014. 22. hét	2014. 23. hét	2014. 23. hét/ 2013. 23. hét (százalék)	2014. 23. hét/ 2014. 22. hét (százalék)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	505	480	664	131	138
	HUF/kg	89	77	77	87	99
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 239	1 574	1 429	115	91
	HUF/kg	91	78	77	85	99
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	675	730	1 014	150	139
	HUF/kg	101	82	83	82	101
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna
	HUF/kg
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	42	30	21	50	71
	HUF/kg	98	85	88	90	104
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	22	53	51	235	97
	HUF/kg	109	87	92	85	106
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	352	413	444	126	107
	HUF/kg	88	75	76	87	101
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	365	450	540	148	120
	HUF/kg	89	76	76	85	100
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna
	HUF/kg
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	...	53	35	...	67
	HUF/kg	...	86	87	...	101
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	42	67	47	112	70
	HUF/kg	111	88	91	83	104

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2014. március	2014. április	2014. május
Finomliszt BL 55	186	188	188
Fehér kenyér	297	289	294
Félbarna kenyér	263	255	255
Étkezési búzadara AD	235	239	239

Megjegyzés: Az adatgyűjtésbe jelenleg 8 budapesti üzletlánc kiválasztott üzletei tartoznak: Auchan, Reál, Tesco, CBA, CBA Prima, Coop, Interspar, Spar.

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. június 13.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2014. november	187	57 497	2014. július	215	48 712
2015. január	188	57 727	2014. szeptember	219	49 576
2015. március	189	57 881	2014. december	227	51 289
2015. május	189	57 958	2015. március	233	52 784
2015. szeptember	190	58 341	2015. május	237	53 714
2015. december	191	58 572	2015. július	239	54 130

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2014. augusztus	177	54 196	2014. július	176	39 815
2014. november	175	53 736	2014. szeptember	174	39 460
2015. január	177	54 196	2014. december	176	39 852
2015. március	179	54 810	2015. március	180	40 813
2015. június	182	55 731	2015. május	183	41 420
2015. augusztus	179	54 810	2015. július	186	41 972

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. július	304	68 757
2014. szeptember	304	68 757
2014. december	304	68 757
2015. március	304	68 757
2015. május	304	68 757

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2014. 06.13. (százalék)	2014. 06.06. (százalék)
Búza	2014. július	215,30	22,2	23,0
Kukorica	2014. július	175,98	22,1	22,3
Szójabab	2014. július	523,90	18,3	17,3
Szójadara	2014. július	515,63	28,6	26,0

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8 százalék, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68 százalékos valószínűséggel $\pm 15,8$ százalék eltérés várható.)

Forrás: Barchart

9. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2014. június 10.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	54 167	125 563	100 173	14 511	16 249	79 522	95 567	39 992	48 700	33 384	27 033
Kukorica	320 808	635 709	275 353	5 645	29 992	302 201	145 912	157 779	118 135	89 670	75 466
Szójabab	172 661	283 185	95 769	8 414	16 238	152 177	51 991	40 249	60 229	79 333	42 164
Szójadara	77 610	198 335	49 344	4 621	8 088	89 409	19 146	7 125	24 444	39 459	18 099

^{a)} Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

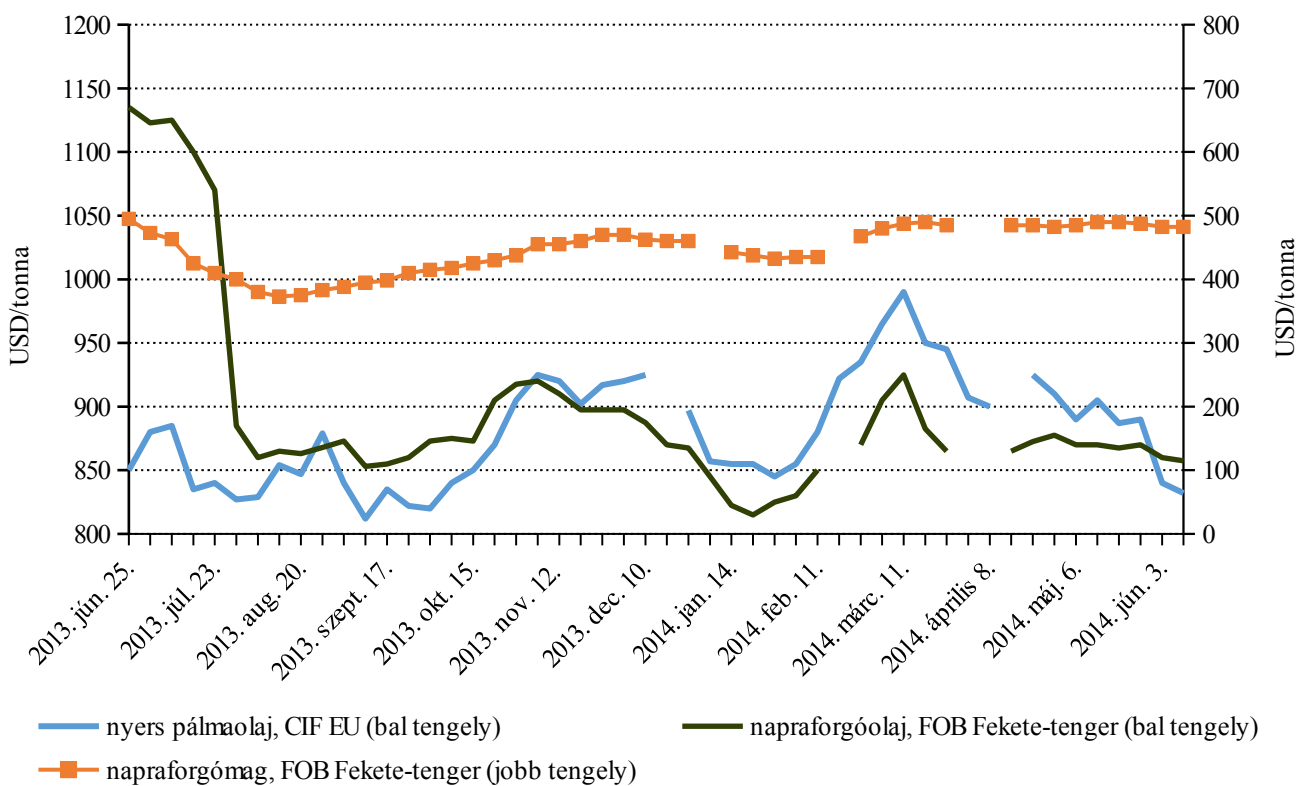
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Ukrajnában kedvezőek az olajmagvak idei termés kilátásai. A szójabab vetése befejeződött, a tavalyinál 21 százalékkal nagyobb területet, 1,7 millió hektárt foglal el a növény. A napraforgó termőterülete a 2013. évihez viszonyítva 10 százalékkal 4,5 millió hektárra nőtt.

A Malajziából származó palmaolaj iránti visszafogott kereslet miatt az Európai Unióban a május végéhez képest jelentősen, közel 60 USD/tonnával zuhant a nyers palmaolaj importára (CIF) június első felében. Ezt egyelőre még teljes mértékben nem követte le az Ukrajná-

ból származó napraforgóolaj kiviteli ára (FOB), amely a május végi 870 USD/tonnáról (FOB) 860 USD/tonnára módosult egy hét alatt. A napraforgómag belpiaci ára a nemzeti fizetőeszköz (*hryvnya*) gyengülése és az olaj-ütők folyamatos kereslete miatt kissé nőtt, így a feldolgozók tonnánként 50 *hryvnyával* drágábban jutottak a terményhez június elején a május végéhez viszonyítva, miközben a termény exportára (FOB Fekete-tenger) 480-490 USD/tonna között stabilizálódott.

8. ábra: A nyers palmaolaj, a napraforgóolaj és a napraforgómag kikötői ára

Forrás: UkrAgroConsult, Agrochart

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) 524 USD/tonnáig tovább csökkent a szójabab fronthavi jegyzése 2014 június első hetében. Ez egyrészt annak tulajdonítható, hogy az USA-ban jól haladt a szójabab vetése, és a dél-amerikai szójababetakarítás is befejeződött. Továbbá nyomást gyakorolt az árakra az is, hogy az USA az átmeneti készlethiányát a Dél-Amerikából származó szójababbal fedezi.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a legközelebbi lejáratra vonatkozóan 345-350 euró/tonna sávban jegyezték a repcemagot június első felében. A májusinál alacsonyabb szinten tartotta a jegyzést a forgalom lanyhulása

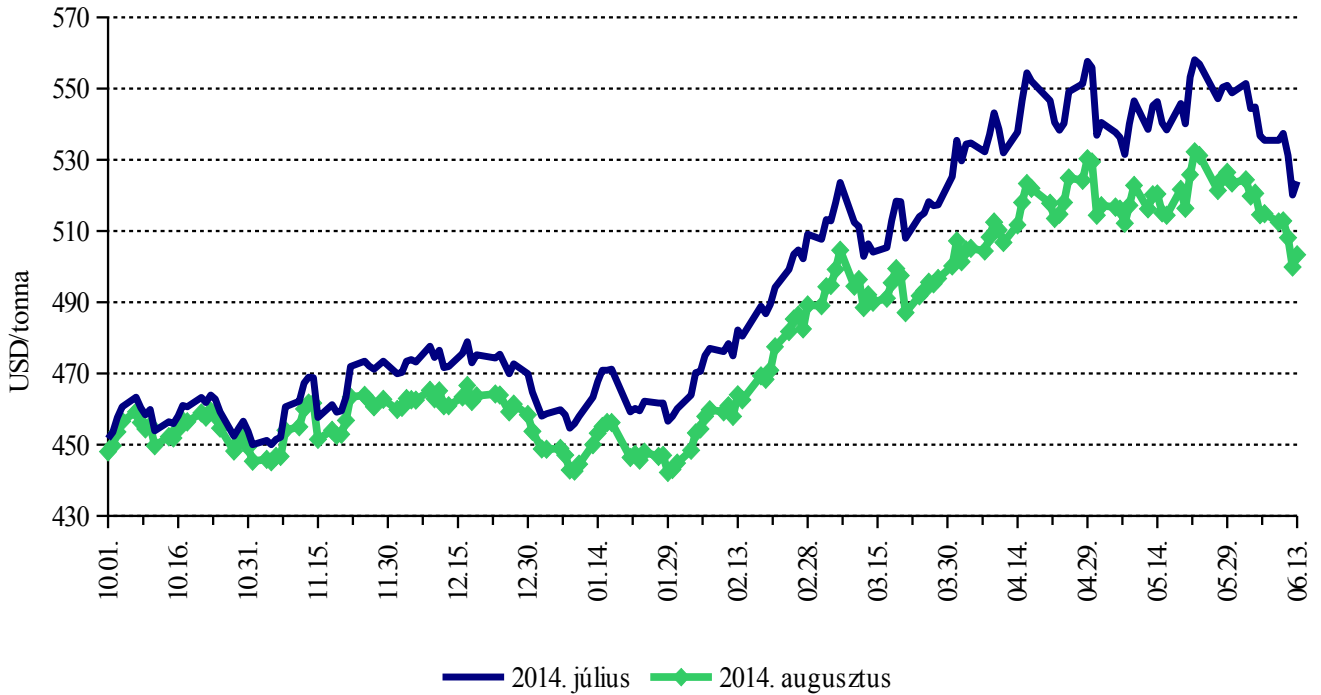
és a jó uniós terméskilátások. Franciaországban a szokásosnál néhány héttel hamarabb kezdődhet a repcemag betakarítása.

Az olajmagvak világpiaci árának csökkenése Magyarországra is begyűrűzött. A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában tovább mérséklődött a napraforgómag jegyzése: az októberi szállítású terménnyel 92 ezer forint/tonna áron, a november-decemberivel 94-95 ezer forint/tonnáért kereskedhettek június 13-án. A repcemagot 100 ezer forint/tonna környékén jegyezték az augusztusi és szeptemberi lejáratra vonatkozóan. A 2015. márciusi jegyzést jelentős prémiummal, a szept-

temberinél 11 ezer forinttal drágábban vezették be. A fizikai piacon egyelőre még nem érezhetőek a világpiacon és a hazai határidős piac árváltozásai. A napraforgómag termelői ára 100-105 ezer forint/tonna sávban hullámzott március óta. A repcemag termelői ára 110-130 ezer forint/tonna között ingadozott az év eddig eltelt időszaka-

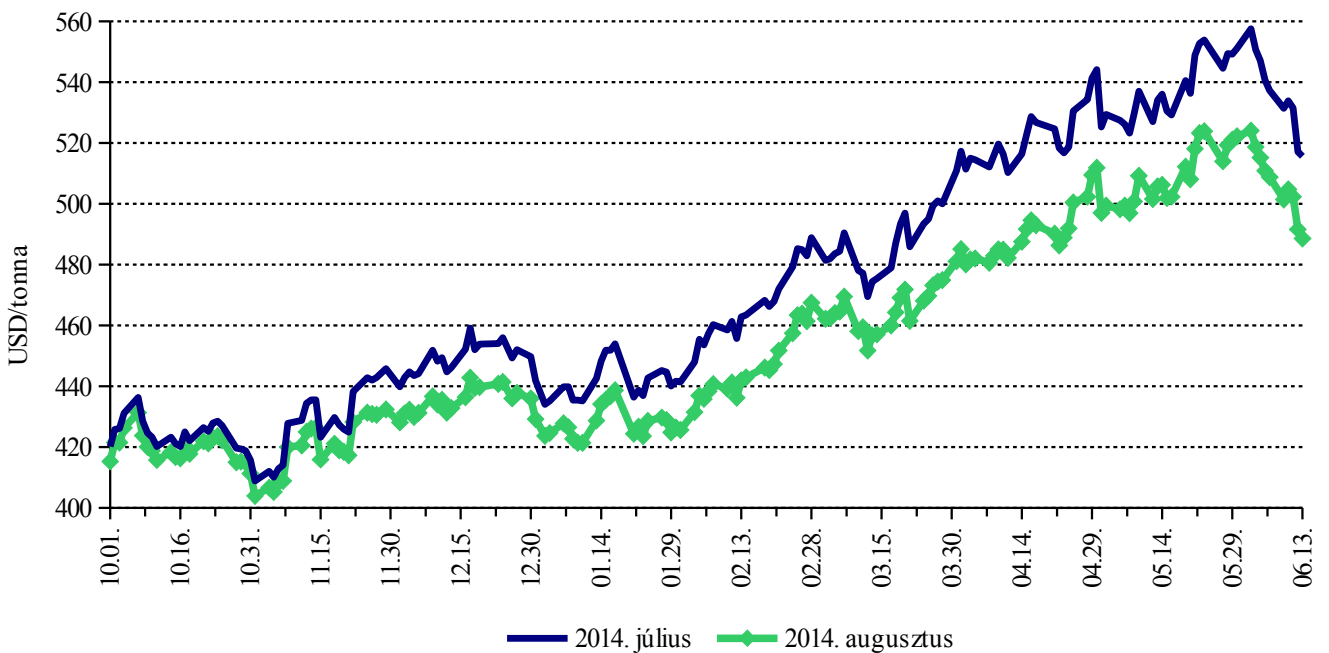
kában, június első hetében átlagosan 125 ezer forint/tonnáért cserélt gazdát. Az igen magas árszint az átmeneti készlethiányt tükrözi, a betakarítást követően a kínálat bővülése miatt számottevően csökkenhet a termény ára a fizikai piacon is.

9. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

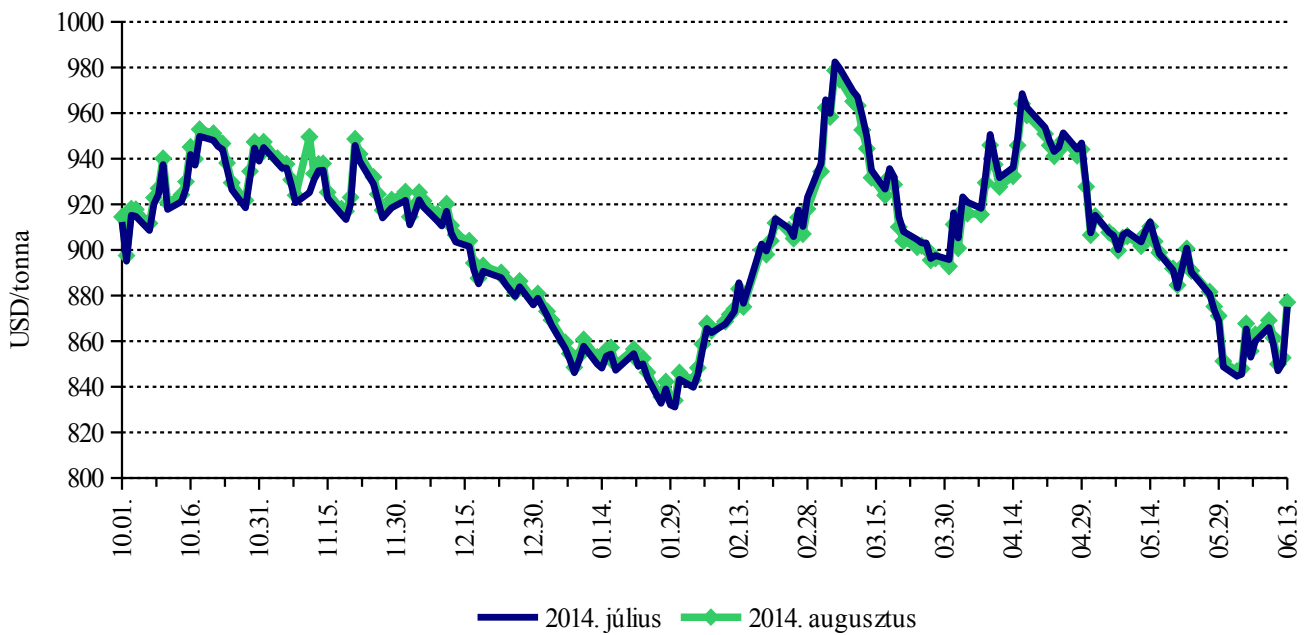
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

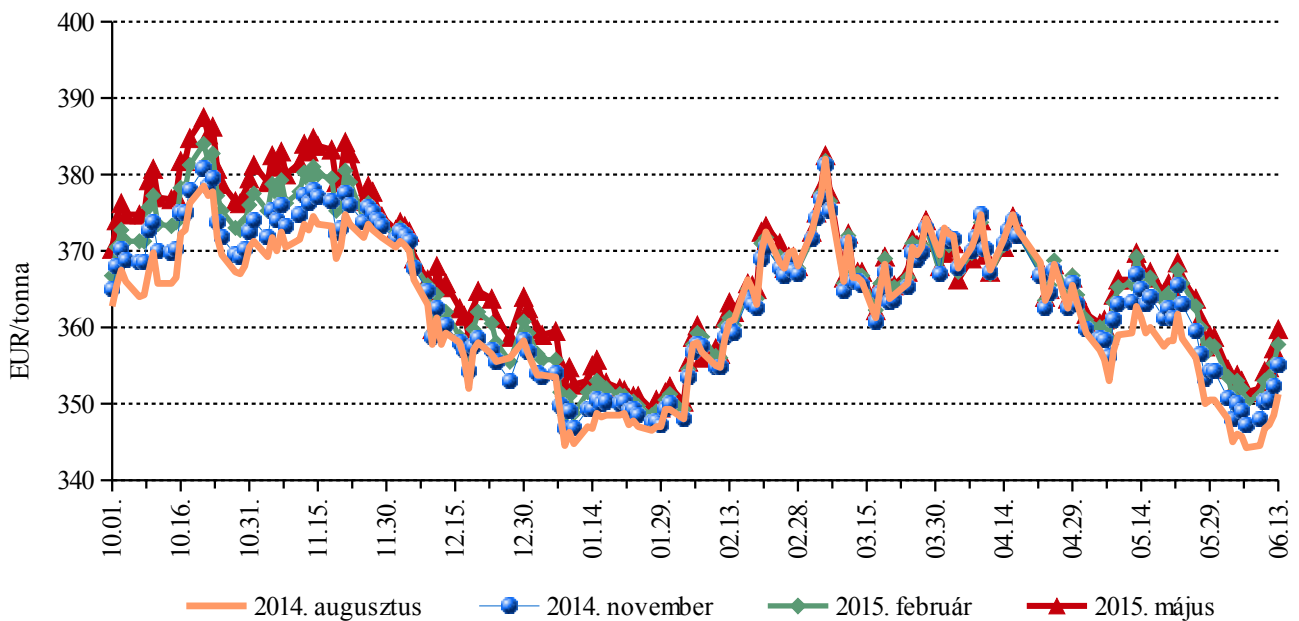
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

11. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

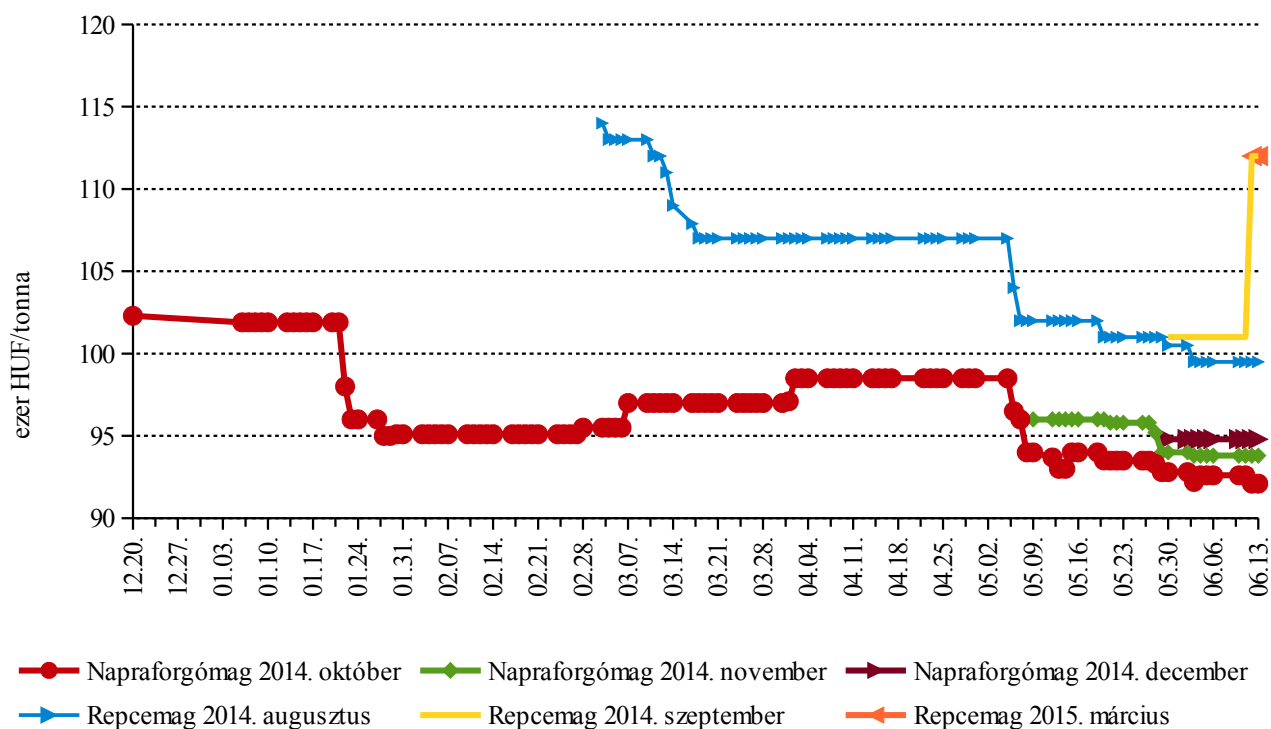
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

12. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: Marché à Terme International de France

13. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

10. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóí értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték-egység	2013. 23. hét	2014. 22. hét	2014. 23. hét	2014. 23. hét/ 2013. 23. hét (százalék)	2014. 23. hét/ 2014. 22. hét (százalék)
Ipari napraforgómag	tonna	934	5 490	5 933	636	108
	HUF/tonna	120 612	104 430	101 285	84	97
Repcemag	tonna	1 280	2 024	1 528	119	76
	HUF/tonna	134 630	118 884	123 959	92	104
Nyers napraforgóolaj	tonna	...	4 535	23 404	...	516
	HUF/tonna	...	203 278	194 250	...	96
Napraforgódara	tonna	2 820	16 480	22 847	810	139
	HUF/tonna	77 575	58 415	56 672	73	97
Nyers repceolaj	tonna	-	-	...
	HUF/tonna	-	-	...
Repcedara	tonna	...	1 545	807	...	52
	HUF/tonna	...	78 334	78 118	...	100

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

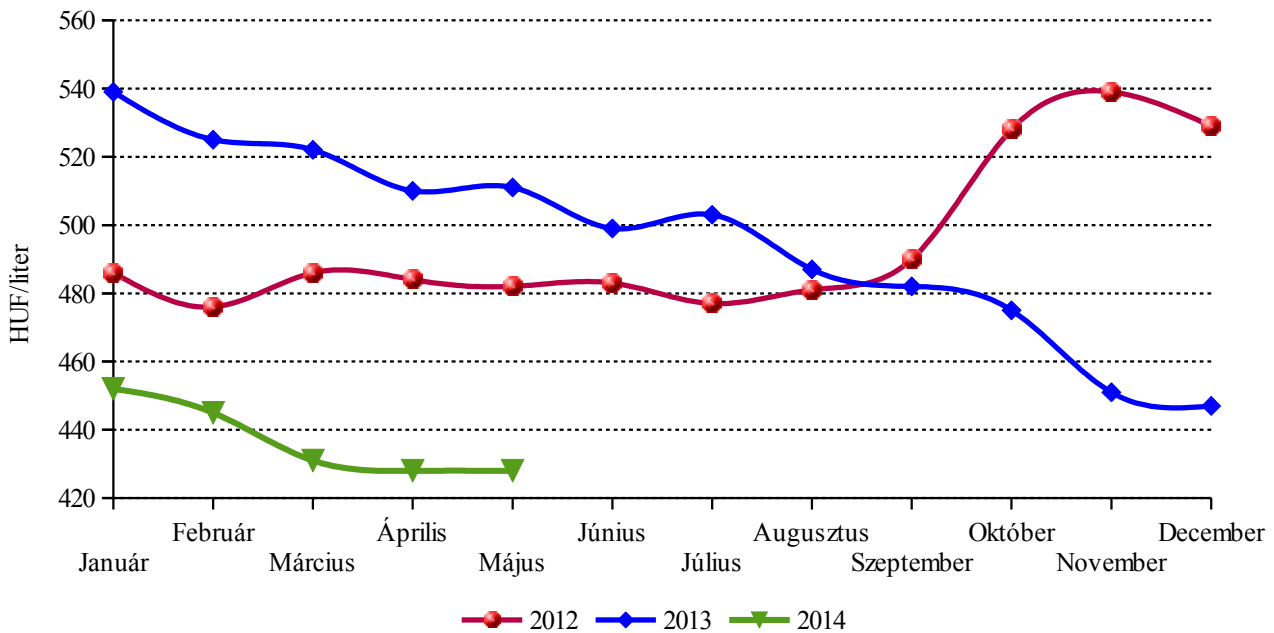
Forrás: AKI PÁIR

11. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2014-05-27	693	210 347
		2014-06-03	693	210 485
		2014-06-12	693	211 988
Napraforgóolaj (finomított)	Olaszország	2014-05-27	803	243 759
		2014-06-03	803	243 920
		2014-06-12	803	245 661
Szójaolaj (nyers)		2014-05-27	698	211 866
		2014-06-03	668	202 887
		2014-06-12	678	207 396
Szójaolaj (finomított)		2014-05-27	763	231 609
		2014-06-03	733	222 643
		2014-06-12	743	227 294
Napraforgódara	Ausztria	2014-05-27	-	-
		2014-06-03	-	-
		2014-06-12	-	-
Repcedara		2014-05-27	260	78 975
		2014-06-03	260	79 027
		2014-06-12	260	79 599

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

14. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2014. június 13.)

12. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2014. augusztus	351	107 855
2014. november	355	109 006
2015. február	358	109 851
2015. május	360	110 465
2015. augusztus	352	108 162
2015. november	350	107 548

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

13. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. július	524	118 532
2014. augusztus	503	113 872
2014. szeptember	463	104 776
2014. november	449	101 541
2015. január	451	102 084
2015. március	453	102 559

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

14. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2014. július	516	116 662
2014. augusztus	489	110 553
2014. szeptember	460	104 071
2014. október	439	99 333
2014. december	437	98 909
2015. január	434	98 286

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az első generációs gabona alapú bioetanol előállítása során a kiindulási alapanyagoktól és a gyártástechnológiától függően különböző melléktermékek keletkeznek. Az Európai Unióban a gabonafélék közül a búza, a rozs, az árpa és a kukorica, illetve a cukorrépa a bioetanol termelésének a legfontosabb alapanyagai, míg az USA-ban a kukorica.

Gabonából etanolt száraz- vagy nedvesőrléses technológiával lehet előállítani. A beruházási költséget tekintve a nedvesőrléses technológia drágább, mint a szárazőrléses, ugyanakkor üzemeltetési költsége valamivel alacsonyabb, mert a nedvesőrléses üzemek a gabonát szárítás nélkül is képesek fogadni és értékesebbek a melléktermékek. A szárazőrléses technológia esetén a bioetanol kihozatala jobb, mint a nedvesőrléses eljárásnál.

A szárazőrléses eljárással a búza- vagy a kukoricakeményítőt enzimekkel cukorrá konvertálják, majd fermentációval bioetanollá alakítják. A kukorica alapú szárazőrléses bioetanol-gyártás során 100 kg kukoricából 30-32 kg etanol, 30-32 kg szén-dioxid és 28-29 kg száraz gabonatörköly DDGS (*Distillers Dried Grains with Solution*) keletkezik. A melléktermék a nedves gabonamoszlék (szárazanyag-tartalom 15 százalék), ebből dehidratálással állítják elő a gabonatörkölyt (35 százalék szárazanyag-tartalom), majd az ezt követő szárítással keletkezik a 92-93 százalék szárazanyag-tartalmú DDGS.

A gabonamoszlék nagy táplálóértékű takarmány, de nedvesen történő szállítása és kezelése költséges, csak közvetlenül az üzem mellé telepített állattartó telepeken használható. A gabonatörköly és a DDGS összetétele a kiindulási anyagtól és a gyártási eljárástól függ. A DDGS a takarmányozásban jól használható, de beltartalmi értékeit folyamatosan ellenőrizni kell. A kiindulási alapanyag alapján megkülönböztetjük a takarmánybúza alapú WDDGS-t (*Wheat Distillers Dried Grains with Solution*) és a kukorica alapú CDDGS-t (*Corn Distillers Dried Grains with Solution*).

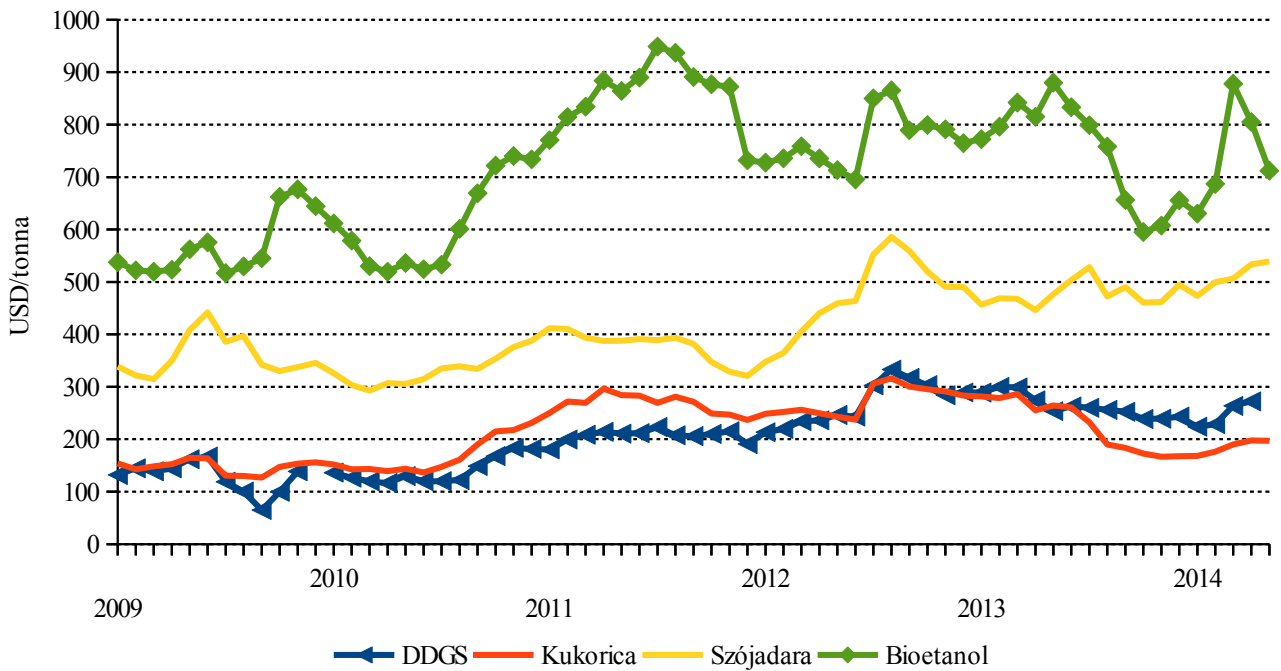
A világon takarmányozási célra összesen 46,8 millió tonna DDGS-t használhatnak fel a 2013/2014. gazdasági évben. Ez a mennyiség 6 százalékkal több, mint az előző szezonban volt. A DDGS legnagyobb felhasználója és exportőre az USA. A folyó gazdasági évben az ország kivitele várhatóan nő, míg a belső takarmányozás felhasználása csökken. Az USA-ban a bioetanol-gyártás melléktermékének 90 százalékát a szarvasmarhatartók – elsősorban húsmarhatartók, másodsorban tejtermelők – használják fel. A DDGS kivitele a 2013/2014. gazdasági évben 67 százalékkal bővíthet, mivel Kína, Kanada és Mexikó növelik behozatalukat az USA-ból, valamint új megrendelőként jelentkezett Algéria. Kínában a DDGS-t a baromfi és a sertés takarmányozásában használják. Az import DDGS-t nem érinti a 13 százalék áfa és az nem esik bele a TRQ (*Tariff Rate Quota*) kvótarendszerbe.

15. táblázat: A DDGS takarmányozási hasznosítása

	millió tonna			
	Gazdasági év			
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
USA	28,5	29,2	26,1	25,8
Kína	5,5	6,2	6,7	9,5
EU	2,9	2,4	2,8	2,9
Mexikó	1,8	1,5	1,3	1,4
Kanada	1,6	1,5	1,4	1,2
Dél-Korea	0,4	0,4	0,4	0,4
Japán	0,3	0,4	0,4	0,4
Egyéb országok	4,4	3,9	4,9	5,2
Összesen	45,4	45,5	44	46,8

Forrás: IGC

15. ábra: A kukorica, a szójadara, a DDGS és a bioetanol árának alakulása az USA-ban (2009-2014)

Forrás: F.O. Licht, HGCA

Az USA a világ vezető bioetanol-előállítója, termelése kukoricára alapozott. A DDGS világszerte árát az USA-ban szorosan kapcsolódik a kukorica árához. Az országban várhatóan 125,3 millió tonna kukoricát használnak bioetanol előállítására 2014-ben, szemben az előző évi 121 millió tonnával.

A DDGS ára 2012 nyaráig 10-20 százalékkal alacsonyabb volt, mint a kukorica ára, de követte annak ármozgását. A kukorica ára 2012 nyarán emelkedett, elérte a 300-320 USD/tonna szintet, ami a DDGS árba is begyűrűzött. A kukorica ára jelentős mértékben esett (160-200 USD/tonna) 2013 nyarán, ez a DDGS árára nem gyakorolt hatást. A takarmányozásban használt DDGS korlátozott mértékben a szója helyettesítője, ezért árát a szójadara árának alakulása is befolyásolja. A szójadara ára 2012 nyarán erősebben emelkedett, mint a kukorica ára, ez hatással volt a DDGS árára, ekkor egyezett meg a kukorica ára a DDGS árával. Ezt követően a DDGS ára átmenetileg ugyan visszafelé mozgott, de folyamatosan meghaladta a kukoricáét, követve a szójadara árát. A szójadara árának 2014 elején bekövetkezett újabb emelkedése magával húzta a DDGS árát is. Az USA-ban a DDGS ára 2014 májusában 245-255 USD/tonna között mozgott. A bioetanol és a DDGS ára között csak gyenge korreláció tapasztalható, annak ellenére, hogy a rendelkezésre álló DDGS mennyiségét a bioetanol-előállítás volumene szabja meg.

Az USDA becslése szerint az EU-ban a bioetanol-termelés melléktermékeként 3,33-3,5 millió tonna DDGS

képződik. Előrejelzések szerint a Közösségben, 2014-ben 4,7 millió tonna (2013: 3,9 millió tonna) kukoricát és ugyanennyi takarmánybúzát (2013: 4,3 millió tonna) használhatnak fel bioetanol előállítására. Búza a bioetanol-előállítás alapanyaga pl. Nagy-Britanniában az Ensus, a Vivergo üzemében és Spanyolországban az Abengoa üzemében. Észtországban, Litvániában, Svédországban, Lengyelországban, Franciaországban, Németországban és Hollandiában kisebb üzemek a bioetanol-gyártás melléktermékeként állítanak elő WDDGS-t. A takarmánybúza alapú WDDGS rost- és fehérjetartalma magasabb, mint a kukorica alapú CDDGS-é.

Az Európai Unióban a DDGS ára 2014 elején emelkedett, és meghaladta a kukoricáét annak ellenére, hogy a kukorica ára is nőtt. A DDGS termékkel 2014 májusában az ARA (Amszterdam-Rotterdam-Antwerpen) kikötőkben 250 euró/tonna, a nagy-britanniai kikötőkben 275 euró/tonna, Franciaországban 267 euró/tonna áron (szállítási költség nélkül) kereskedtek. A bioetanol ára (FOB T2) az év első negyedében az ARA kikötőiben alacsony szinten, 480-498 euró/m³ stagnált (2013: 635-643 euró/m³).

A szárazörléses eljárás mellett még a nedvesörléses gyártástechnológia terjedt el. A nedvesörléses technológia esetén 100 kg kukoricából 28-29 kg bioetanol, 20 kg glutén, 3 kg kukoricacsíra, valamint 5 kg kukoricahéj és szén-dioxid keletkezik. A glutén magas fehérjetartalmú takarmány-alapanyag, a kukoricahéj jól értékesíthető,

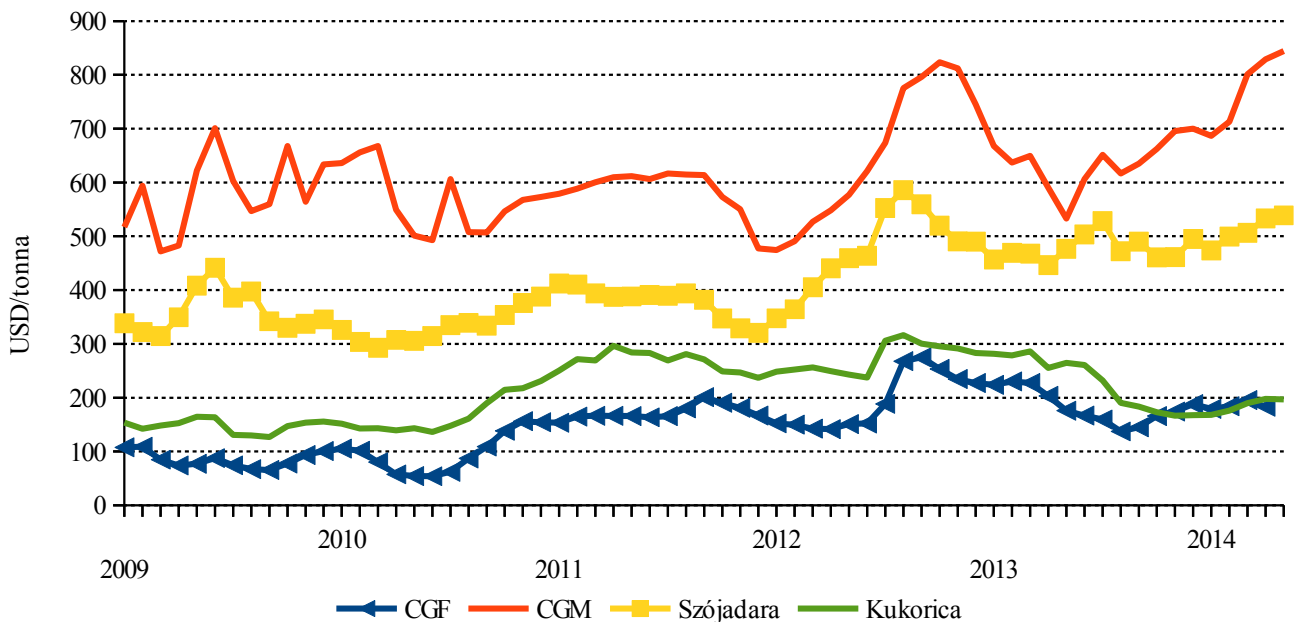
főleg a hobbiállat-eledelt gyártó cégek számára. A kukoricacsírából kukoricacsíra-olaj állítható elő, ami magas vitamintartalma, értékes növényi olaj.

A glutén (CGM=*Corn Gluten Meal*) fehérjében gazdag, fehérjetartalma 48-60 százalék, a gyártás során alkalmazott hőkezelés hatására a fehérje 30-35 százaléka védett fehérjévé válik. A termék hátránya a magas foszfor- és kén-tartalom, mivel a nedvesőrléses technológia során kén-dioxidot alkalmaznak, ami feldúsulhat a takarmányban. A CGF (*Corn Gluten Feed*) az áztatóvíz és a technológia során korábban elválasztott, majd visszaadagolt rost (kukoricahéj) együttes szárításával keletkezik, 18-22 százalékban tartalmaz fehérjét.

A nedvesőrléses technológia az USA-ban a legelterjedtebb. Az USDA jelentése szerint a 2012/2013. gazdasági évben az USA 9 millió tonna CGF-et állított elő, amelyből 0,9 millió tonnát exportált. A CGF ára 183 USD/tonna, a CGM ára 884 USD/tonna volt 2014 májusában.

Ez év tavaszán a DDGS-hez hasonlóan a CGF és a CGM ára is a szója árát követte. A CGF ára, amely általában 10-20 százalékos lemaradással követi a kukorica árát, elérte sőt alkalmanként meg is haladta az alacsonyabban mozgó kukorica árát.

16. ábra: A kukorica, a szójadara, a CGF és a CGM árának alakulása (2009-2014)

Forrás: F.O. Licht, HGCA

A bioetanol-előállítás melléktermékeinek felhasználása nem korlátozódik a takarmányozásra, hiszen a gabonamoslék alkalmas biogázüzemben történő feldolgozásra is, ezzel a megoldással az etanol-előállítás hő- és villamosáram-igénye biztosítható. Az energiaiparban biomasszaként történő felhasználásra valamennyi melléktermék alkalmazható. A melléktermékek komposztálásával jó minőségű, a talaj termékenységét növelő ada-

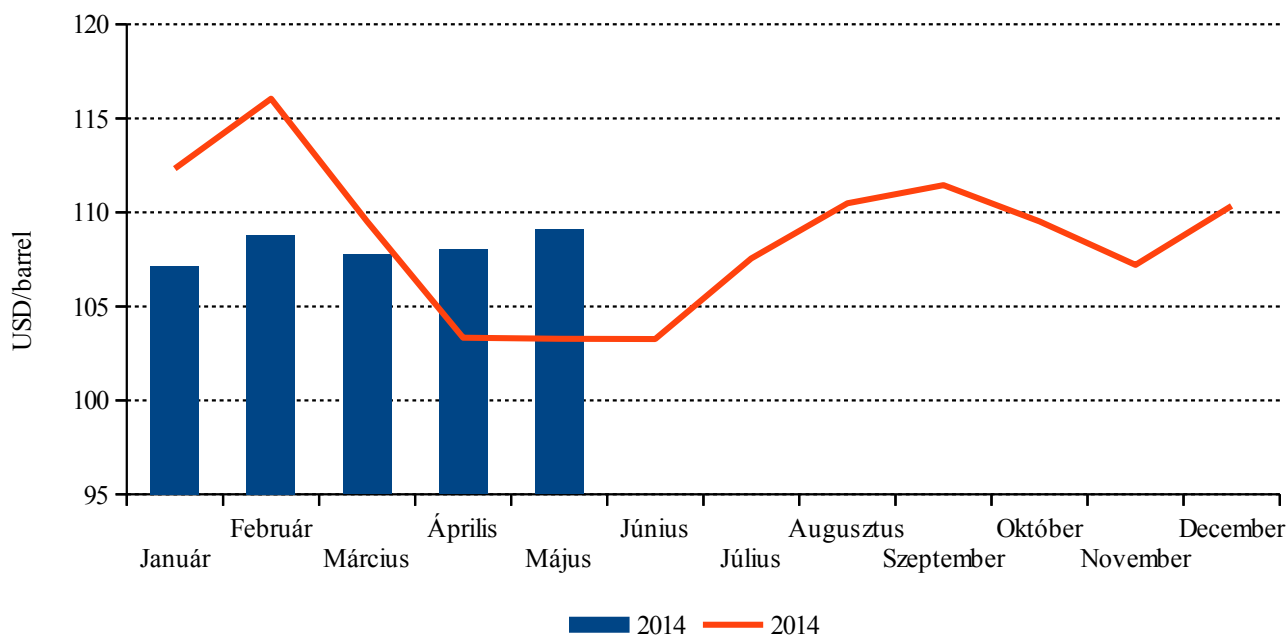
lékonyag állítható elő. A csíraolajat a kozmetikai ipar és az élelmiszeripar is jól tudja hasznosítani. Az USA-ban a csíraolajból biodízelt állítanak elő. A melléktermékek értékesítése a bioetanol-üzemek számára többletbevételt jelent. A bioetanol ára jelenleg alacsony, ezért a melléktermékek értékesítése javítja az üzemek jövedelmezőségét.

Agrárpolitikai Hírek

- Argentína az EU-ban a biodízeltre vonatkozóan 2013-ban bevezetett dömpingellenes vám miatt a WTO-hoz fordult panasszal.

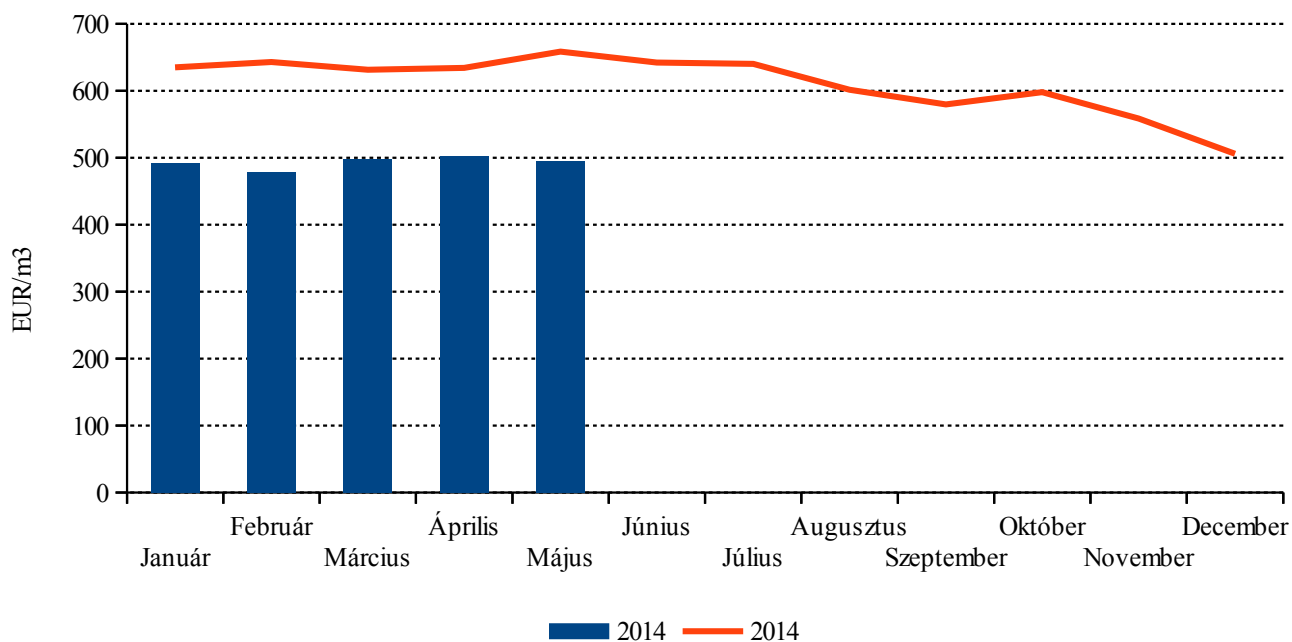
- A Coreper (*Comite des representants permanents*) 2014. május 28-án úgy döntött, hogy a 2020-ra kötelezően előírt bioüzemanyag bekeverésben 7 százalék előállítható élelmiszer célra is használható alapanyagból.

17. ábra: Az ásványolaj ára

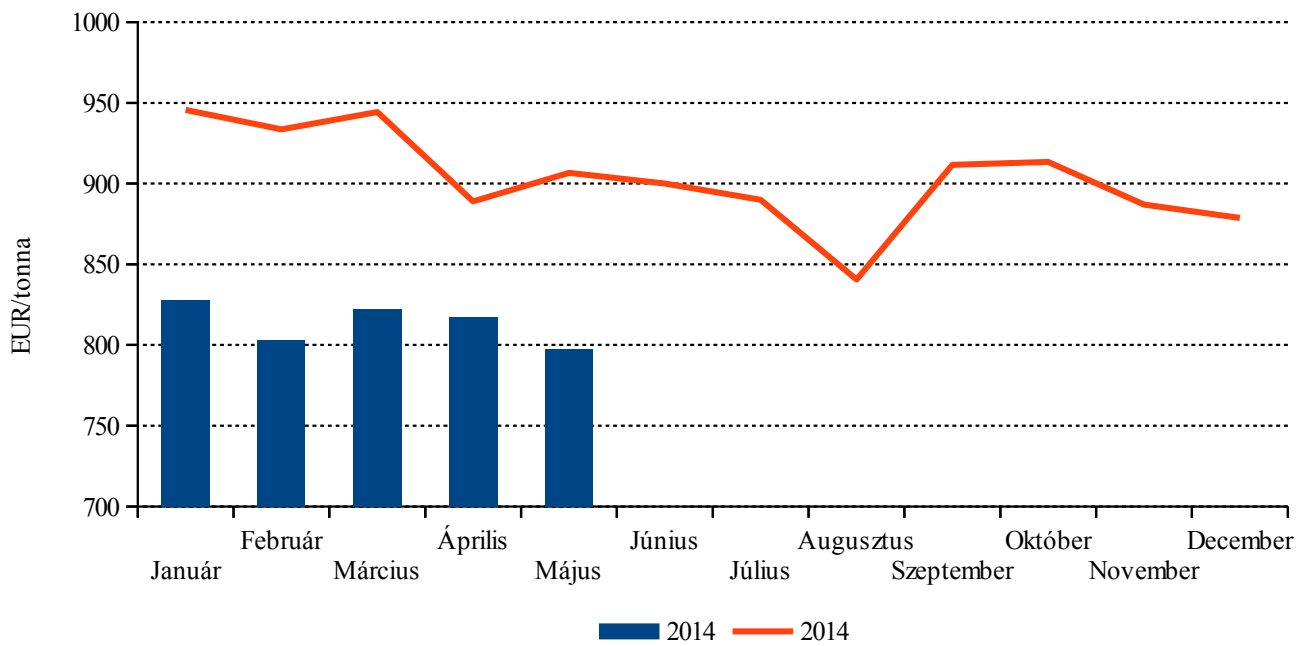
Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj legközelebbi határidőre történő jegyzése a londoni árutőzsdén.
 Forrás: HGCA

18. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.
 Forrás: Kingsman

19. ábra: A repceolaj-metil-észter ára

Megjegyzés: nyugat-európai kikötők FOB, az EN14214-es szabványnak megfelel, dermedéspont > -10 °C
Forrás: Kingsman

